

BÖLÜM 26

YAŞLIDA HEMATOLOJİK/İMMÜN SİSTEM SORUNLARINDA DESTEK BAKIM

Selin KESKİN KIZILTEPE¹

Vücuttaki pek çok fonksiyondan sorumlu olan hematolojik sistem iç ve dış homeostatik ortamın sürdürülmesinde önemli rol oynamaktadır. Yaşlanma ile birlikte bireylerde ortaya çıkan fizyolojik değişiklikler vücudun tüm sistemlerinde olduğu gibi hematolojik/immün sistem üzerinde de değişimlere neden olmaktadır. Kemik iliği ve lenfoid doku fonksiyonlarının azalması, hematopoetik hücrelerin sayısında ve yapısında değişiklikler, eritrositlerin yapımında rol oynayan eritropoetin yapımının azalması, pıhtılaşma faktörleri, intrinsek faktör ve sitokinlerin üretimindeki/salınımındaki değişimler yaşlılarda hematolojik/immün sistem sorunlarını ortaya çıkarmaktadır. Anemi, kanama-pıhtılaşma bozuklukları ve trombüs oluşumu yaşlı bireylerde sık görülen ve ciddi sonuçları olan hematolojik/immün sistem sorunları arasındadır.

ANEMİ

Anemi, kanın oksijen taşıma kapasitesindeki azalma veya hemoglobinin konsantrasyonunun normal sayılan değerin altında olması olarak ifade edilmektedir. Anemi kendi başına bir hastalık değil, altta yatan ciddi bir hastalığın semptomudur. Yaşlanmanın doğal bir sonucu olarak görülen, fiziksel kapasitede azalma, yorgunluk, halsizlik, baş ağrısı, baş dönmesi gibi bulgular hafif anemi tablosunda görülen belirti ve bulgularla benzerlik göstermektedir. Bu durum çoğu zaman yaşlı bireylerde var olan hastalığın erken dönemde saptanamamasına veya yanlış tanı konulmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle yaşlılıkta aneminin sık görül-

¹ Öğr. Gör., Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, selinkeskin@düzce.edu.tr

KAYNAKLAR

1. Bektaş, H. (2015). Kan Hastalıkları. Sevim Çelik, Öznur Usta Yeşilbakan (Çev.ed.), *Dahili ve Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği* içinde (445-477).Ankara: Nobel Tıp Kitapevi
2. Busti F, Marchi G, Lira Zidanes A,et al. Treatment options for anemia in the elderly. *Transfusion and Apheresis Science*.2019; 58:416–421.
3. Bianchi E.V. Role of nutrition on anemia in elderly. *Clinical Nutrition ESPEN*, 2016; 11;1-11.
4. Bova C, Spagnuolo V,Noto A. Pulmonary embolism in old age: usefulness of risk stratification in clinical decision-making. *Geriatric Care*, 2016; 2:6080.
5. Castelli R, Bergamaschini L. Myelodysplastic syndromes and elderly patients. *Hematol Blood Disord*. 2018;1(1):3.
6. Chodakowski D.J, Courtney M. Pulmonary embolism critical care update: prognosis, treatment, and research gaps.*Curr Opin Crit Care*, 2018; 24:540–546.Care
7. Chung S.S, Park C.Y. Aging, hematopoiesis, and the myelodysplastic syndromes. *Blood advances*, 2017; 1(26):2572-2578.
8. Demircioğlu S, Ekinci Ö, Doğan A, et al. Yaşlı Hastada Miyelodisplastik Sendrom. *Researchgate*, 2018;(4) :60-4.
9. Erdoğan, B. Uzunoğlu, S. (2014). Hematoloji ve Tıbbi Onkoloji. Ahmet Muzaffer Demir (Çev. ed.), *Cleveland Klinik İç Hastalıkları* içinde (235-314). İstanbul: İstanbul Tıp Kitapevi
10. Fillit, H., Rockwood, K., Young, J.B. (2016). *Brocklehurst's Textbook of Geriatric Medicine and Gerontology*.USA:Elseiver Press.
11. Greenberg M. E. *A Destruction of Platelets Thrombocytopenia. Infusion Nurses Society*, 2017; 40(1); 41-50.
12. Girelli D, Marchi G, Camaschella C. Anemia in the Elderly. *HemaSphere*, 2018;2:3. Doi:10.1097/HS9.0000000000000040
13. Gómez Ramírez S, Remacha Sevilla ÁF, Munoz Gómez M. Anaemia in the elderly . *Med Clin (Barc)*. 2017;149:496–503.
14. Gürsoy A, Çilingir D. Cerrahi Hastaları İçin Sessiz Tehlike: Derin Ven Trombozu Risk Azaltıcı Hemşirelik Bakımı. *ACU Sağlık Bil Derg*, 2018; 9(3):213-219 .016
15. Halter,B.J., Ouslander,G.J., Studenski,S., High, P.K., Asthana,S., Supiano,M., Ritchie, C. (2017). *Hazzard's Geriatric Medicine and Gerontology* (Seventh edition). China: Cenveo Press
16. Harmon P, Cojocari E, Mader L.C, et al. Nurses best practices for the management of thrombotic thrombocytopenic purpura. *Transfusion and Apheresis Science*, 2018;57: 437–444.
17. Heit A.J, Spencer A. F, White H. R. The epidemiology of venous thromboembolism. *J Thromb Thrombolysis*, 2016;41:3–14.
18. Karadakovan, A. (2014). *Yaşlı Sağlığı ve Bakım*. Akademisyen Kitapevi.
19. Korkmaz D.F, Çullu M. Venöz tromboembolizm ve hemşirelik bakımı. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2015; 31(1): 62-82.

20. Mahevas M, Michel M, Godeau B. How we manage immune thrombocytopenia in the elderly. *British Journal of Haematology*, 2016;173:844–856.
21. Means, T.R. (2019). *Anemia in the Young and Old: Diagnosis and Management*. USA: Springer Press
22. Meiner, S. (2011). *Gerontologic Nursing* (Fourth edit). Elsevier Mosby Press.
23. Memiş, S. (2011). Hematolojik sistemin değerlendirilmesi. Ayfer Karadakovan ve Fatma Eti Aslan (ed), *Dahili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım* içinde (607-631). Adana: Adana Nobel Kitabevi
24. Nagaratnam, N., Nagaratnam, K., Cheuk, G. (2016). *Diseases in the Elderly; Age-Related Changes and Pathophysiology*. Australia: Springer Press.
25. Nizam, İ. (2012). Kan Hastalıkları. (Erkan Çoban, Gültekin Süleymanlar, Çev.Ed.), *Hastalıkların Patofizyolojisi: Klinik Tıpla bir Tanışma* içinde (s.111-137). Ankara: Palme Yayıncılık
26. Polat Ü, Süzeri E. Yaşlı Bireylerde Anemi ve Hemşirelik Yaklaşımı. *Bakırköy Tıp Dergisi*, 2015; (11)4: 2137-142.
27. Robert-Ebadi H, Righini M. Diagnosis and management of pulmonary embolism in the elderly. *European Journal of Internal Medicine*, 2014; 25: 343–349.
28. Stauder R, Valent P, Theur I. Anemia at older age: etiologies, clinical implications, and management. *The American Society of Hematology*, 2018; 131(5): 505-514.
29. Toygar İ, Aygör E. H, Akyol A. Yaşlı Bireylerde Anemi Prevalansının Retrospektif Olarak İncelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2018; 7(1): 17-22.
30. Uysal, M. (2013). Yaşlılarda hematolojik sorunlar. Mustafa Altındış (ed), *Yaşlılarda Güncel Sağlık Sorunları ve Bakımı* içinde (s.39-47). İstanbul: İstanbul Medikal Yayıncılık
31. Vacca M. V. Acquired autoimmune thrombotic thrombocytopenic purpura. *Wolters Kluwer Health, Inc. Nursing*, 2019; 49(1): 22-29.
32. Zulfiqar AA, Toumi A, Kadri N, Doucet J, Djerada D, et al. Idiopathic Thrombocytopenic Purpura (ITP) in the Elderly Over 75 Years: About a Rare Series in the Very Elderly Subjects. *J Hematol Blood Transfus Disord*, 2018; 4 : 017.